Храми Індії, Китаю і Японії.

Велика Китайська стіна

Урок № 1.2

Храми Індії

Ще в III тисячолітті до н. е., у часи прадавніх культур Єгипту й Шумеру, існувала й самостійна цивілізація в долині ріки Інд.

Археологи знайшли статуетки дрібної пластики того періоду.

Уже тоді в зображеннях людей були відзначені своєрідні для індійського мистецтва риси: поза «трибханга» (двох поворотів), своєрідне ліплення тіла, зване «плоть, що набухає», багаторукість і багатоногість.

Ведичний період у мистецтві Індії (з II–I тис. до н. е.)

Серед численних народів, що з’явилися в цей час на території Індії, були племена аріїв, їхні жерці (брахмани) створили гімни на честь богів.

Вони звалися Рігведа, заучувалися й переходили від покоління до покоління. Боги Рігведи: Індра, Варуна, Сур’я, Вішну, Агні, Сома.

Боги Рігведи: Індра, Варуна, Сур'я, Вішну, Агні, Сома. Храмів арії не зводили, жертвоприносини здійснювалися під відкритим небом.

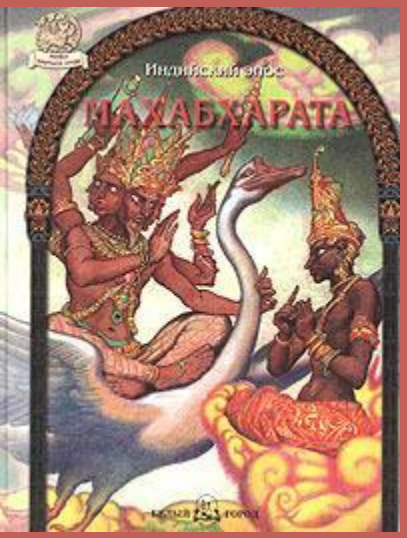

У ведичний період були створені дві великі епічні поеми аріїв – «Махабхарата» і «Рамаяна». «Махабхарата» і «Рамаяна» містять у собі релігійно-філософські тексти «Бхагавадгіта».

Саме в ті часи були закладені основи індійської культури, що зберігають своє значення й у наші дні. Склалися релігійно-філософські концепції, які ввійшли до таких релігійно-філософських систем, як брахманізм, індуїзм, джайнізм, буддизм.

Пам’яток пластичного мистецтва від довгого ведичного періоду майже не залишилося, будували арії з дерева. Однак такі елементи дерев’яного зодчества, як ведична сільська огорожа у вигляді трьох горизонтальних жердин, пропущених через два вертикальні стовпи, з’являються пізніше в буддійських храмах.

Назвіть ім’я основоположника буддизму.

Син вождя, став аскетом і проповідував навчання, яке знайшло численних прихильників.

Як називаються буддійські меморіальні храми?

Ступа – це велика напівсферична споруда, у центрі якої розміщена харміка (приміщення для реліквій), де зберігався прах Будди (потім його послідовників).

Ступа зводилася на квадратному фундаменті, декорованому каменем, її оточувала дерев'яна огорожа.

Сфера закінчувалась гострим верхом – «парасолькою».

Будівлі навколо ступи (зали для проповідей, приміщення для прочан і т. д.) були орієнтовані на сторони світу.

Найбільша ступа зведена в VIII ст. на острові Ява в Боробудурі.

Ще одна споруда буддійської архітектури – буддійські скельні монастирі (чайтьї).

Являють собою поздовжні приміщення зі склепінною стелею й колонами, розташованими уздовж стін, вибиті у скельному масиві. Архітектурні форми скельних храмів із точністю аж до головок цвяхів відтворюють будову й деталі інтер'єру колишніх дерев'яних споруд.

Для архітектури буддизму характерні кам'яні стовпи – стамбха.

Вони ставилися в тих місцях, де проповідував Будда. Колону вінчають символічні скульптурні зображення.

Наприклад, стовп із левиною капітеллю у місці, де Будда створив громаду ченців.

Лев служить символом півночі, тому що буддизм проник в Індію з Непалу.

Нижня частина капітелі – перекинута квітка лотоса. Лотос у буддизмі – символ душі, яка зароджується з бруду

й розпускається у світлі

На межі I–II тис. н. е. буддизм поступається місцем індуїзму – реформованій релігії вед.

Три головні боги індуїзму – Брахма – творець світу, Вішну – охоронець світу й Шива – руйнівник світу.

Брахма

Вішну

Шива

Індуїстський храм

Основні риси індуїстського храму – головна частина у вигляді високої вежі, до неї примикає нижча, зовнішні об’єми м’яко виліплені, горизонтальні складки в контрасті з вертикальними.

Гопурам – прямокутна, висока надбрамна вежа індуїстського храму

Прибережний храм у Махабаліпурамі (VIII ст.)

Будували також і печерні храми (скельний храм Кайласанатхі в Еллорі. 725–755 рр.).

У храмах зазвичай розміщується чотири приміщення – зала жертовних підношень, зала танців, зала зборів і святилище.

Храм бога сонця Сур'ї в Конаракі (сер. VIII ст.)

Велика Китайська стіна

Найдавнішою спорудою, що дійшла до наших днів, є Велика Китайська стіна, зведена для захисту північних кордонів держави від набігів кочівників.

Перший етап її будівництва належить до IV–III ст. до н. е.

Роботи з її відновлення й будівництва тривали наступні дві тисячі

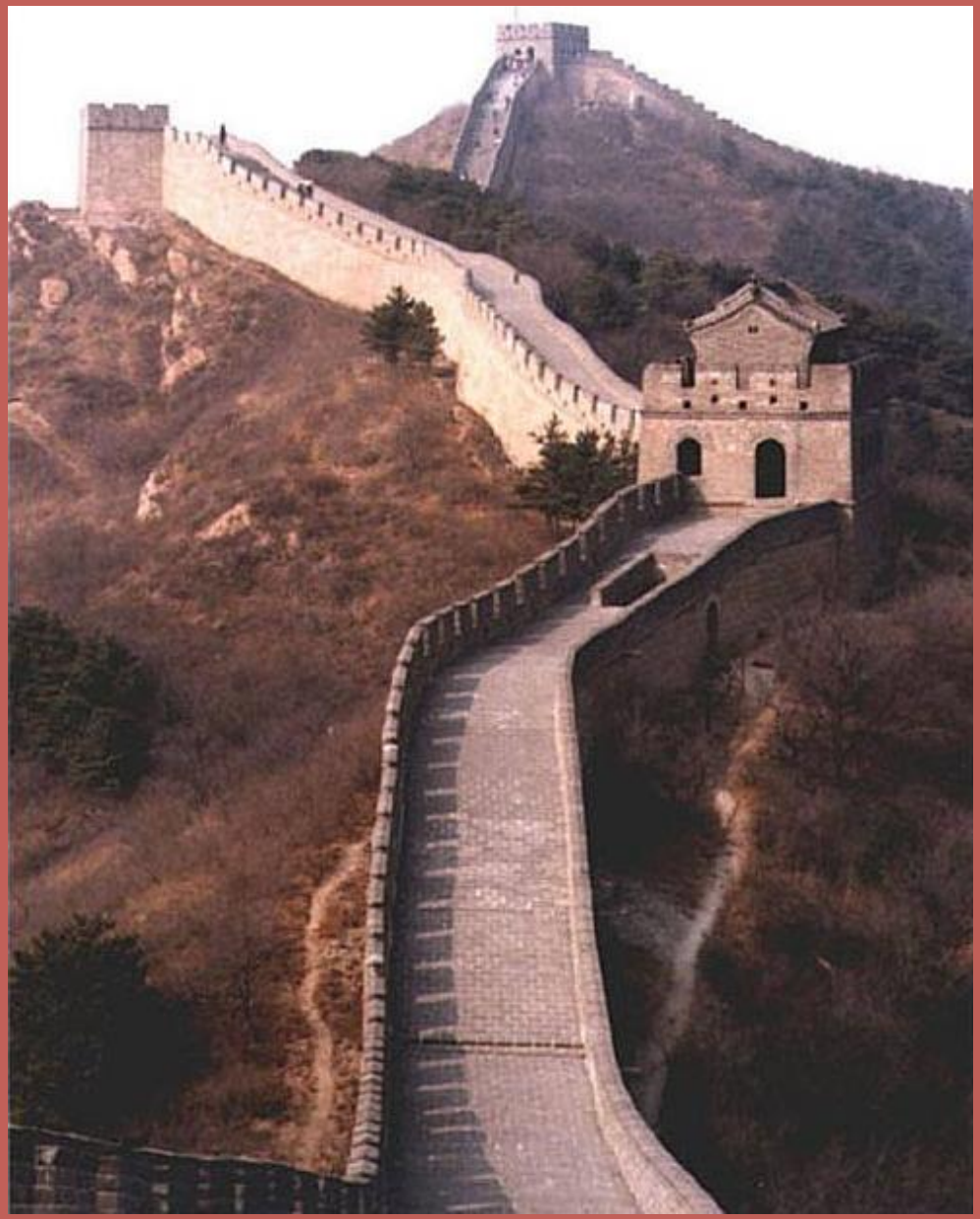

Спочатку вона була споруджена з каменю й землі, а пізніше одягнена
в камінь і цеглу. Висота стіни сягає 8–9 м, ширина вгорі – 5 м.

Через кожні 100 – 150 м установлені масивні вежі, усього їх 60 тисяч. Довжина стіни 4000 км (відстань від Москви до Мадрида).

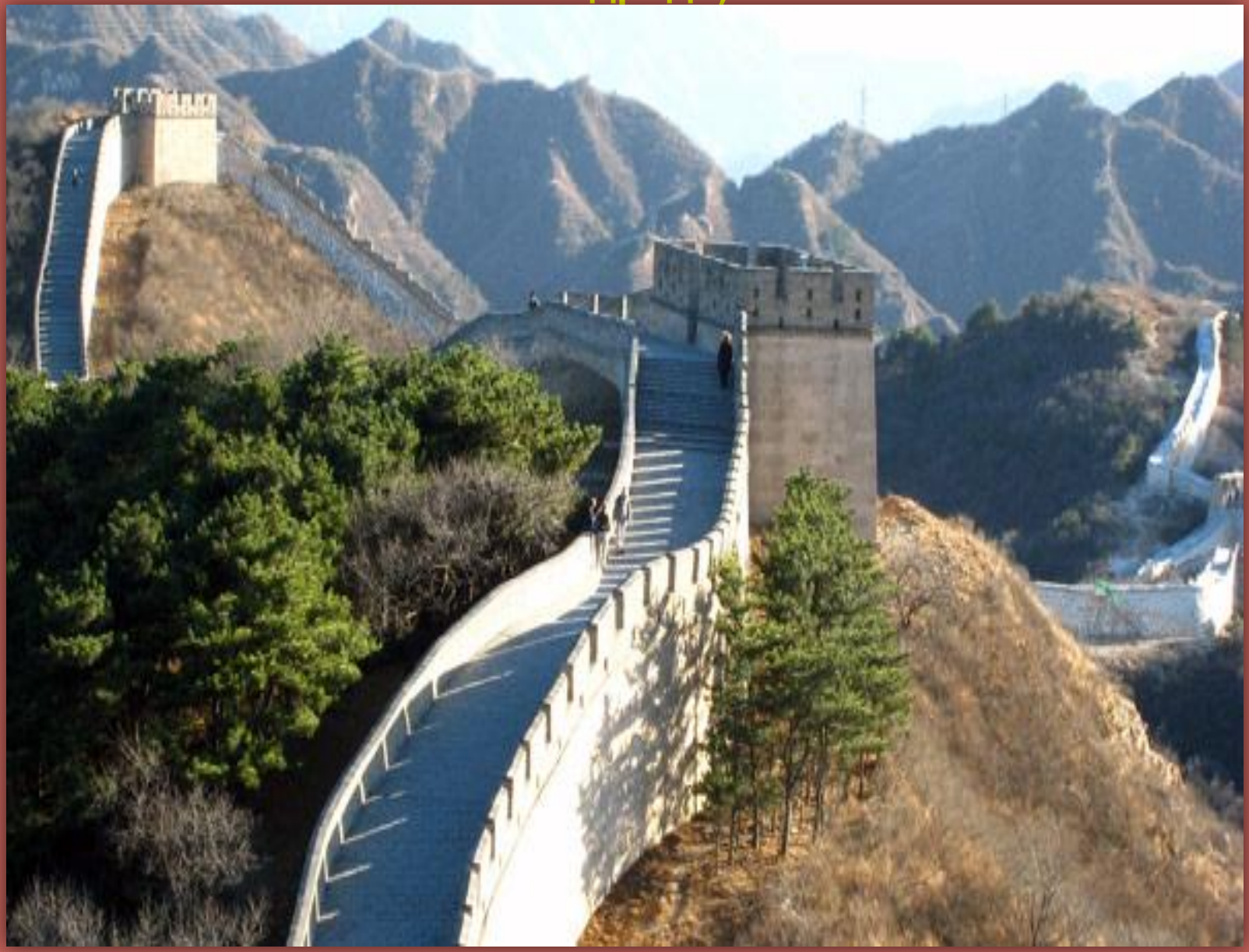

У перших століттях нашої ери в Китаї поширився буддизм.

Починається будівництво культових ансамблів. Іде будівництво буддійських монастирів із печерами, прикрашених розписами, статуями.

Формується тип багатоярусної вежі – пагоди.

У буддійських монастирях пагоди служили сховищами реліквій, статуй, канонічних книг.

Пагоди досягали висоти 50 м, складалися з безлічі ярусів, що звужуються, у кожного ярусу були підняті догори краї покрівлі, нерідко до них чіпляли дзвіночки, на верхніх поверхах установлювали дзеркала, призначені для збирання «небесної роси».

Пагоди можуть мати форму квадрата, багатогранника або круга. Наприклад, пагода в монастирі Шаолінь має 12 сторін.

Шаолінь

Палаци, храми й житлові будівлі в китайській архітектурі мають однотипний характер, відрізняються лише за розмірами і багатством декору.

Зводилися на дерев’яному каркасі з покритих червоним лаком опорних стовпів, балок і візерункових кронштейнів на високих глинобитних платформах, обкладених каменем.

Для посилення декоративності даху будівлі застосовуються такі засоби, як її двоярусна побудова, вигадливі прикраси, вигини.

Кам’яні елементи будівель покриті барельєфами, зазвичай це зображення драконів та інших чудовиськ страхітливого вигляду.

Як декоративний засіб широко застосовується колір. Пишність і блиск палаців і храмів викликають почуття благоговіння й пошани.

Буддизм проникнув у Японію з Кореї й Китаю.

Однак національне зодчество Японії має інший самобутній вигляд. Буддизм у Японії не витіснив місцевий культ – синтоїзм. Японці сповідують відразу дві релігії. Японський синтоїстський храм різко відрізняється від буддійського

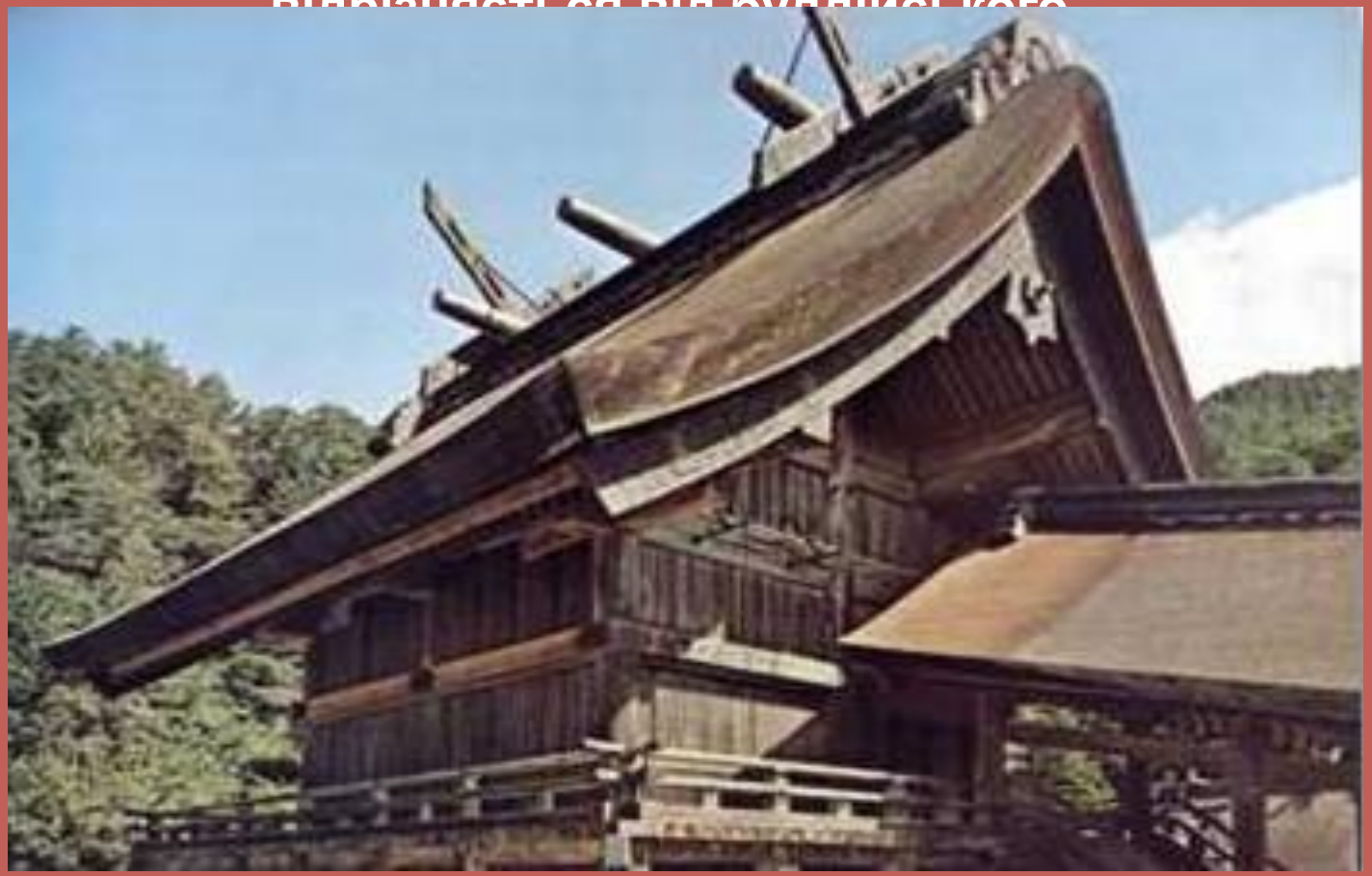

Синтоїстський храм – проста за формою будівля із двосхилим дахом, покрівля якого зроблена з очерету або соломи.

Будівля стоїть на стовпах, навколо – відкрита веранда, захищена від опадів виступами даху. Зовсім відсутні будь-які прикраси – різьблення, розписи і т. д.

Мальовничі деталі на гребені мають практичне призначення: накладки у вигляді хрестовин і горизонтальних брусків служать для зміцнення конструкції.

Конструктивно японські будівлі подібні до китайських: дерев’яний каркас, високий дах. Незвичайною є тільки абсолютна відсутність прикрас, що робить традиційну архітектуру Японії особливою в зодчестві всього світу.

Буддійські храми й пагоди в Японії будувалися за прикладом китайських.

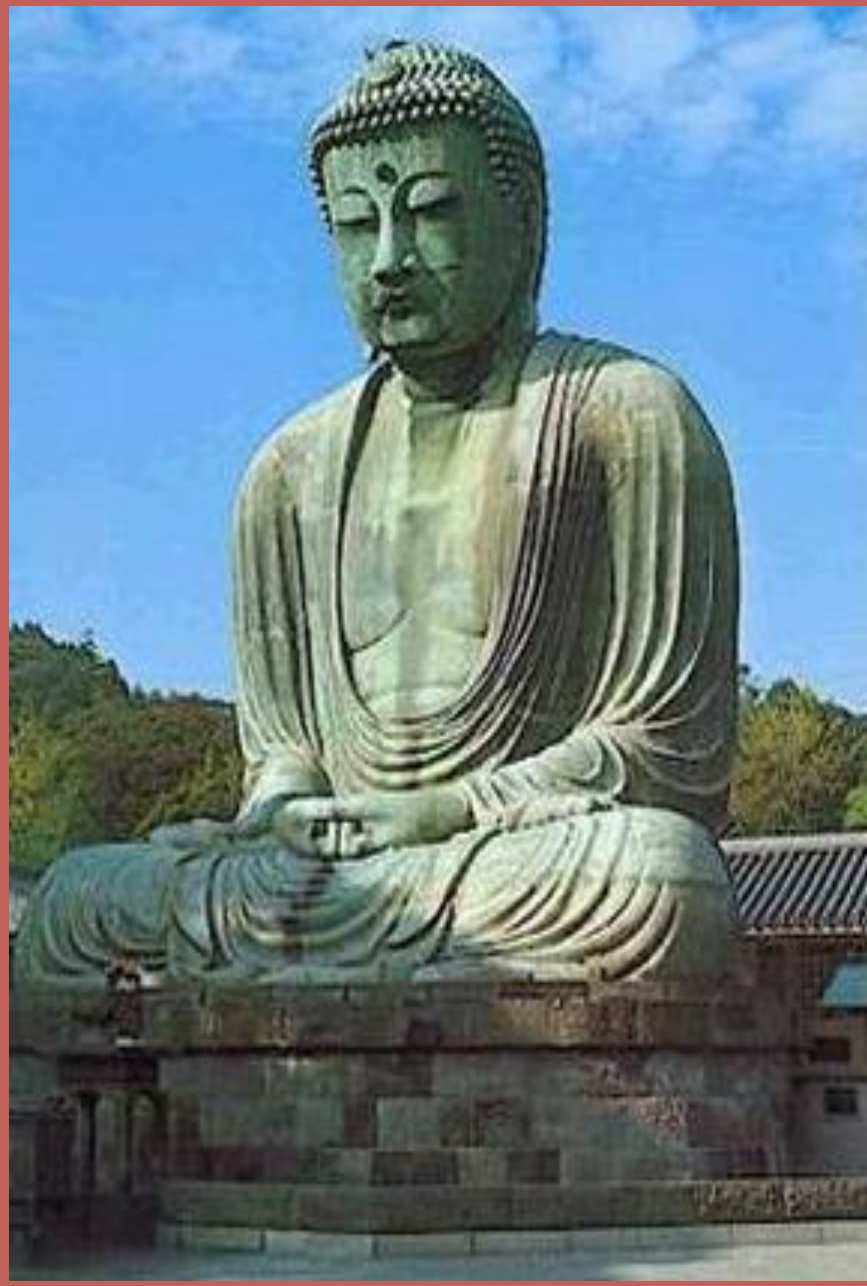

У XVI ст. в історії японського зодчества з’являється чайний павільйон.

Чайний ритуал був уведений з ініціативи дзенського ченця.

Дзен-буддизм проповідує можливість «просвітлення» людини

в умовах повсякденно

Це так званий принцип *вабі* – духовне очищення через гармонію простоти й самотності. За своєю конструкцією чайний павільйон близький до житлового будинку, а функцією – до буддійського храму.

Дзен-буддійський храм

Опори чайного павільйону дерев’яні, стеля оброблена бамбуком або очеретом, підлога вистелена циновками, ніша з висячою картиною й квіткою у вазі, вогнище, полиця для начиння.

Гості заходять у павільйон роззувшись. До речі, чайний павільйон – єдине місце, куди самурай повинен був увійти без меча.

Неквапливі, розмірені рухи майстра чаю подібні до танцю.

Після закінчення чаювання й милування начинням могла виникнути бесіда про вартості начиння.

Але важливішим вважався внутрішній контакт учасників, проникнення в суть предметів, інтуїтивне усвідомлення їхньої краси.

Таємничість «шляху чаю», почуття поваги до світу природи, що персоніфікується єдиною квіткою у вазі або пейзажним сувоєм, і глибока взаємоповага учасників церемонії.

Японські чайні сади являють собою різновид саду, в якому можна проводити чайні церемонії. Такі сади складаються із зовнішнього і внутрішнього саду і є одним із найпопулярніших видів садів.